

APARTAT A: REAVALUANT RIQUESA I POBRESA, NECESSITATS I DRETS HUMANS, GLOBALITZACIÓ I POLÍTIQUES SOCIALS

La pobresa, la riquesa, els drets humans i les polítiques socials estan interrelacionades i formen un entramat inseparable, que genera que no puguin tractar-se com a àmbits separats, ja que son realitats que estan profundament connectades i que s'estructuren a partir de relacions de jerarquies de poder, desigualtats globals i marcs culturals dominants.

Els fragments de Shurjin (2022, p.45) i Latouche (2009, en Salas, 2017, p.19) ens interpel·len a entendre la pobresa com una realitat que no és neutral, natural o inevitable, sinó a reconèixer que es resultat d'una construcció social i política. En el fragment, Shurjin exposa que la pobresa és el resultat de la manera com es produeix i distribueix la riquesa, per tant, la relació entre pobresa i riquesa és directe i estructural. Alhora, assenyalava que tot i que els drets humans es proclamen universals, sovint operen sota una lògica colonial i selectiva, crítica que es fa més que evident al documental Anatomía de las fronteras (El Salto, 2022), on les polítiques socials afecten precisament a la garantia dels drets humans i la desigualtat estructural és manté a causa de les fronteres i la Llei d'estrangeria, que no constitueixen només un límit geopolític, sinó que actuen com a mecanismes de classificació, en els procés migratoris, segons l'origen, classe, gènere i la raça, de qui té dret a circular, treballar o viure en condicions segures i dignes. Aquesta mirada també es confirma amb els testimonis recollits en el document de denúncies socials, que reflecteixen la mateixa lògica del sistema. Per exemple, TopManta assenyalava que "arribar a Espanya significa enfrontar-se al racisme institucional i a una llei pensada per excloure'ns: la Llei d'Estrangeria" i denuncia que aquesta llei condemna les persones migrades "a la precarietat, a l'exclusió i al silenci, mentre el sistema es beneficia de la nostra força de treball". Però no es tracta només d'una explotació econòmica, sinó d'una negació sistemàtica de drets, "sense permís de residència ni de treball", fet que afecta a la cobertura de les necessitats bàsiques. Afrofeminas també ho expressa quan afirma que "el sistema judicial espanyol està sesgat i opera des d'una visió eurocèntrica, racialment insensible" que produeix desigualtat. Aquests testimonis mostren una realitat estructural, on la pobresa està afectada per fronteres, lleis i institucions, que reforcen una relació desigual on els drets humans esdevenen un privilegi que operen sota jerarquies racials i de classe, i no garanties universals.

Tal com apunta Salas (2017), la societat de consum ens ha fet derivar cap a una societat de consumidors i consumits, on les necessitats humanes es converteixen en productes mercantilitzables i s'altera la manera com entenem els drets. Com exposa Taibo (2020) cal descomplexar aquesta societat de consum i el creixement econòmic, que configura més desigualtats i més pobresa, amb conseqüències irreversibles, que ens estan conduint a un desastre social (pp.21 i 22). En aquest context, les polítiques socials haurien de corregir desigualtats, però massa sovint acaben atrapades en la lògica que les genera, individualista i econòmica, donant lloc a l'efecte contrari, reproduint-les. Tal com planteja Salas (2017, pp.8 i 9), la manera com definim la pobresa condiciona profundament les polítiques socials. La concepció absoluta, centrada només en els ingressos necessaris per "sobreviure", ignorant dimensions socials, culturals i polítiques que afecten la dignitat i la qualitat de vida. En canvi, la concepció relativa entén que la pobresa és inseparable del sistema que la produeix, i per això ha de tenir en compte les lleis, les fronteres, la cultura dominant, la ideologia, l'accés real als drets i el reconeixement simbòlic. Però, com explica Salas (2017, p.13), les concepcions dominants de pobresa continuen arrelades en criteris monetaris i la seva quantificació. Però si pensem la pobresa en relació amb el benestar i el desenvolupament humà, ens adonem que és necessària la concepció multidimensional de la pobresa. Aquesta, revela la magnitud del fenomen, que va molt més enllà dels ingressos i béns

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

que es posseeixen, incorporant nous criteris per mesurar la pobresa, recollits en indicadors com l'IDH i l'IPM, com la salut, l'educació i els nivells de vida (Salas, 2017, p.16),

Tot i que encara existeix una relació estreta entre l'economia i les possibilitats de tenir una vida digna, és imprescindible tenir en consideració tots els altres elements que actuen i que sovint són oblidats. Per aquest motiu, la promoció de la qualitat de vida amb la millora de les condicions de salut, educació i habitatge, i l'increment de la participació social i política de les persones en els entorns en què viuen, han de ser, des d'aquest nou enfocament, elements imprescindibles en les estratègies d'abordatge de la pobresa (Salas, 2017, p.14). Per això es necessari que els serveis socials no solament ofereixin ajudes materials que augmentin els nivells d'ingressos i de renda, sinó més enllà de la gestió estricta dels recursos també potenciïn altres qüestions com la participació social i política de les persones, on es situï el principi comunitari, els estats de benestar i la dignitat com a punt de partida de les polítiques públiques.

Garcia (2006, p.203), exposa que els Serveis Socials han perdut la seva qualitat de moviment social i el paper de productors de béns relacionals, imprescindibles per a la cohesió comunitària, per convertir-se en un simple proveïdor de serveis i productor de prestacions, sotmesos exclusivament a criteris administratius (p.210). Per això, reivindica que han de recuperar el principi comunitari, una forma d'organització distinta a jeràrquica i mercantil, que reconeix el potencial de les persones com a recurs més essencial i emfatitza la importància de les xarxes de convivència i suport (p.204), ja que segons l'autor el Serveis Socials han de ser capaços de produir sentit de pertinença, confiança, identitat i reconeixement.

Així, les polítiques socials atrapades per la lògica del mercat de producció i consum en massa, que perjudica als pobres i afavoreix als més rics, acaben responant a aquesta lògica, limitant-se a gestionar-la en lloc de qüestionar-la. Això es veu clar en el gerencialisme, que converteix les polítiques socials en gestió eficient de recursos escassos, en protocols, informes i indicadors. On la burocratització no només limita els drets, sinó que genera noves formes de violència institucional que recauen, sobretot, en persones pobres, migrants, racialitzades i dones, tal com s'observa al documental i al document de denúncies socials. Per exemple, les mares de famílies pobres, migrants i vulnerables, il·lustren aquesta violència i racisme institucional en relació amb DGAIA. Tal com recull el comunicat del col·lectiu Criando Alianzas (2024) aquesta institució "castiga la pobresa i assenyala les mares i les famílies que no segueixen patrons normatius de criança com a incapaces i descuidades". El missatge implícit que justifica les retirades de custòdia és clar: "si no tens mitjans econòmics, no pots tenir fills". Aquest cas mostra com les polítiques socials operen des d'una mirada classista i eurocèntrica, que vulnera directament el dret a la família, i posa en evidència que els drets humans no es garanteixen de manera universal.

Així mateix, com assenyala Latouche (2009 citat a Salas, 2017,p.17) "les investigacions sobre la pobresa i la riquesa no escapen avui, ni a l'imperialisme cultural ni a l'etnocentrisme", atès que s'imposa el model occidental, que defineix i associa la "vida digna" amb el consum, el creixement i productivitat i la renda, però ignora i fa invisible altres formes de riquesa basades en el suport mutu, els béns relacionals, el medi ambient, les cures compartides o l'arrelament comunitari. Així, les denúncies socials del col·lectiu Criando Alianzas, mostren alternatives basades en criances col·lectives, xarxes de confiança, solidaritat i suport mutu, formes comunitàries d'organització que posen al centre la dignitat i els vincles, i no la dependència de mitjans econòmics determinats o de la norma institucional.

En aquest sentit, només transformant la manera com entenem la riquesa i la pobresa i trencant la relació actual, podrem construir polítiques socials que garanteixin drets reals per a tothom.

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

Pobresa i riquesa no són categories oposades, sinó interdependents, ja que un sistema que concentra riquesa extrema genera pobresa, i la globalització reforça fronteres que administren l'accés desigual als drets. Per això cal polítiques que no es limitin a gestionar el mercat, sinó que estiguin al servei de la vida de les persones, amb una mirada crítica i no eurocèntrica, inspirada en el decreixement i les lluites dels col·lectius migrants, posant límits a l'acumulació de riquesa, desmercantilitzant necessitats, garantint els drets com a bens comuns i no privatitzats i promovent suport mutu i organitzacions col·lectives centrades en la dignitat humana.

APARTAT B: RESISTÈNCIES. L'EDUCACIÓ SOCIAL ENTRE EL QUE ÉS PÚBLIC I EL QUE ÉS COMUNITARI

Introducció

El documental *Anatomía de las fronteras* (El Salto, 2020) evidencia la realitat a la qual s'enfronten els joves migrants sols, una de les cara més dures, tristes i més invisibilitzades de les polítiques socials contemporànies. En el context actual marcat per l'assistencialisme, la por, la desconexença, la deshumanització i criminalització que creix en espais mediàtics i polítics, els projectes comunitaris com la Llar Escola de Vida, de l'ONG Imaginari, emergeixen com una forma de resistència i denúncia a les desigualtats estructurals, el racisme institucional i les mancances del sistema.

El present assaig analitza aquesta experiència, a través d'una entrevista amb el fundador del projecte, Kiku, que ha decidit no mirar cap a un altre costat, i ens obra les portes a una crítica social i a la força transformadora d'una comunitat creada des de la indignació, l'amor i la responsabilitat col·lectiva, que desafia les lògiques del sistema, moguda per un clar compromís amb els drets humans i el benestar integral. Que no només cobreix buits estructurals, sinó que també revela la quina concepció de benestar contemporani i de drets humans sostenen realment les polítiques públiques del nostre sistema actual i quin lloc atorguem als joves que arriben sols al territori sense xarxa familiar ni recursos ni eines, i que coincideix amb la crítica decreixentista a un sistema que produeix vulnerabilitat (Salas, 2017, Taibo, 2020).

Projecte Llar Escola de Vida

La Llar Escola de Vida, creada l'any 2019 a Santa Coloma de Queralt, neix com a "resposta col·lectiva i activista davant d'una realitat que no podíem ignorar, que molts joves migrants quedaven desatesos i literalment abandonats en fer 18 anys" (Kiku, 2025), a una vida marcada per la burocràcia, la precarietat i la solitud. És una entitat sense afany de lucre, que no rep finançament ni ajuts públics estables, sostinguda únicament per voluntaris i donacions, una independència que reflecteix un posicionament polític d'actuar per necessitat, no per interessos ni benefici. També inclou l'aportació dels mateixos joves quan ja poden treballar. Aquest fet reflecteix que l'Escola de Vida proposa un nou paradigma d'intervenció, en línia amb Salas (2017,p.40), basat en l'acció comunitària descomercialitzada, descentralitzada, la horitzontalitat, l'autogestió i la corresponsabilitat, posant al centre la idea que "tothom cuida de tothom".

La seva missió és clara, oferir allò que el sistema no pot donar, una llar, una família, una comunitat amb suport mutu i emocional profund, un espai de convivència, vincles i arrelament, educació en valors i un acompanyament afectiu en el seu camí educatiu, laboral i d'integració real, "com ho faria un pare amb els seus fills" (Kiku, 2025). La seva filosofia es resumeix en el lema que defineix el projecte "Si camines sol aniràs més ràpid, si camines acompanyat arribaràs més lluny" (Kiku, 2025) que reflexa una manera d'entendre la vida que desafia el relat individualista dominant de les polítiques públiques actuals.

Més enllà de les necessitats bàsiques: una visió integral del benestar que el sistema no veu.

Tal com mostra l'entrevista i el documental, el sistema confon el benestar i el redueix a la supervivència, on la resposta institucional es focalitza només a cobrir les necessitats bàsiques, assumint que això és suficient. Els joves arriben pensant que l'objectiu més urgent és treballar, ja que com diu Kiku (2025) el sistema prioritza "formació i feina", però descobreixen que en realitat sense un vincle segur i una base emocional, res no arrela. Per això, la concepció de benestar de la Llar Escola de Vida és molt més profunda, no és limitada a un sostre, menjar i formació, sinó a crear un entorn que permet als joves desenvolupar dignitat, reconeixement social, no sentir-se invisibles ni exclosos al marge de la societat, tenir sentiment de pertinença i comunitat, vincles afectius, educació en valors, autoestima, autonomia, responsabilitat i un projecte de vida. L'Escola de vida treballa lluny de l'assistencialisme, la dependència, els expedients i tràmits administratius i l'adaptació superficial que promou el sistema, per formar ciutadans crítics, lliures i compromesos amb valors com la convivència democràtica, autoestima, feminisme, justícia social, ecologisme, el respecte LGTBI, drets humans, fonamental per la cohesió social, que el sistema no ofereix. Això revela que el sistema que no veu, o no vol veure, que el benestar és un procés relacional i comunitari, produeix exclusió. A més, planteja al mateix temps una qüestió crítica, si una entitat voluntària pot sostenir processos humans tan profunds, què impedeix que el sistema públic, que gaudeix de més recursos, faci el mateix? La resposta clarament no és la manca de capacitat, sinó la manca de voluntat i de canvi de paradigma.

La resistència i què ens revela

L'Escola de Vida és resistència, perquè existeix al marge del sistema, no per substituir-lo, sinó per evidenciar les seves mancances, per cobrir buits que no haurien d'existir (Kiko, 2025). És resistència quotidiana contra la soledat, el racisme, allò que vulnera i deshumanitza, és un acte de descolonització, que qüestiona la mirada paternalista i eurocèntrica (Taibo, 2020). Així Kiku (2025) exposa que "si tota aquesta gent que vota partits xenòfobs conegués el nostre projecte, ens donarien suport." És una afirmació contundent, en línia amb el documental, on la frontera real és cultural, on la por neix del desconeixement i la distància, i que el projecte aconsegueix desmuntar des de la convivència real i el coneixement mutu. Kiku ho diu clar "ells saben que no se'ls vol aquí", però la resposta no és victimitzar-los, sinó reforçar la seva dignitat i capacitat, per això el projecte crea espais de trobada per desactivar discursos d'odi i estereotips i reforçar la dignitat dels joves.

Les limitacions de les polítiques socials: una invitació a repensar el sistema

La Llar interpel·la directament el model de polítiques socials vigent, que coincideix amb el que exposa Salas (2017) com un model institucional pensat per gestionar casos i expedients, amb itineraris rígids, no per cuidar, acompanyar i formar persones i vincles des d'un procés humà i personalitzat, tal com aposta el projecte. Així, les principals mancances de les polítiques socials que denuncia són una Llei d'estrangeria que condemna als joves, un sistema de protecció que s'acaba bruscament als 18 anys, la manca de recursos humans i d'estabilitat emocional, els itineraris inflexibles i poc realistes, la dependència burocràtica que bloqueja i deshumanitza, l'absència d'integració comunitària real, un discurs social que associa la immigració amb el perill i la criminalitat i la subestimació i el nul suport a projectes com el de l'Escola de Vida (Kiku, 2025). En aquest sentit, la proposta de canvis és igualment clara, cal una revisió profunda de la Llei d'Estrangeria, garantir habitatge digne i estable, incorporar la dimensió emocional i comunitària com a dret, crear itineraris laborals adaptats a la realitat, destecnologitzar, agilitzar tràmits i processos administratius, establir serveis de salut mental reals i accessibles, i finalment,

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

però no menys important, reconèixer, valorar i donar suport a projectes que funcionen i generen impacte com l'Escola de Vida. Tot això implica passar d'una mirada tecnocràtica a una mirada humana, tal com proposa la perspectiva del decreixement (Salas, 2017), reduint la lògica de l'eficiència i la dependència de grans estructures que no funcionen i potenciant la comunitat i les cures compartides, que clarament tenen un impacte positiu i transformador. La Llar Escola de Vida es tracta d'un procés sostingut, que entén que l'educació social no és gestió, sinó relació, presència, acompanyar i transformar per aconseguir l'emancipació real. Per tant, l'educació social té un paper essencial, les paraules de Kiku (2025) ho mostren amb claredat "l'educació social ha de tenir un paper transformador i crític, estar al costat de les persones, no per damunt, acompanyar-los, no dirigir-los". Això, implica treballar amb proximitat des de la comunitat, no només des del despatx i la burocràcia.

Conclusions

L'Escola de Vida ens obliga a qüestionar les actuals polítiques migratòries i socials que produeixen les mateixes ferides que després no pretenen reparar, i que els joves viuen en silenci. Denúncia una estructura que no protegeix, sinó que exclou, i planteja de quina manera una alternativa basada en la comunitat i el suport mutu pot esdevenir un espai de reparació i d'esperança. Reivindica la dimensió humana com a condició indispensable del benestar. Així, ens recorda que el canvi no només és necessari, sinó possible, i evidencia que els joves floreixen quan reben vincles, temps, confiança, afecte i oportunitats reals. I ens mostra que les polítiques socials no poden continuar funcionant des de la distància administrativa, sinó que necessiten humanitat, cor, flexibilitat i valentia per reconèixer els errors que perpetuen i transformar-se.

Finalitzar aquest assaig és reconèixer que la comunitat, quan actua, pot transformar, però també és assumir la responsabilitat de les polítiques socials i l'educació social de crear les condicions per què aquesta sigui sostenible, justa i digna. En aquest sentit, l'educació social, exercida en plenitud i sense renunciar a la seva essència crítica, recupera tota la seva força, una força que acompanya, cohesiona, denuncia, i obre possibilitats, una força capaç de canviar vides, i al mateix temps, de transformar la societat.

BIBLIOGRAFIA

Salas, M [Miguel]. (2017). Pobreza i Serveis Socials. Una revisió a partir de les teories del decreixement. Fundació Universitat Oberta de Catalunya

Taibo, C. [Carlos]. (2020). Ante el colapso. Por la autogestión y por el apoyo mutuo. Catarata.

García Roca, J. [Joaquín]. (2006). Memorias silenciadas en la construcción de los servicios sociales. Cuadernos de Trabajo Social, 19, 197-212.

Shurjin, D. [Deyanira]. (2022). Aventura o ruta.

Díaz-Bravo, Laura, Torruco-García, Uri, Martínez-Hernández, Mildred, & Varela-Ruiz, Margarita.(2013). La entrevista, recurso flexible y dinámico. Investigación en educación médica, 2(7), 162-167.
http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S200750572013000300009&lng=es&tlng=es

El Salto TV i Rosa Luxemburg Stiftung. Anatomía de las fronteras [vídeo en línia]. Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=ICoS7OKvBW4>

ANNEX

ENTREVISTA

Francesc Eudald Molina i López

Kiku Mistu Thou

Ass. ONG Imaginari

President

Llar Escola de Vida

Director

☎ 606974061

✉ kikumistu@gmail.com

📍 Major 19 de Segura. 43427
Savallà del Comtat, Tarragona

1. Presentació i origen del projecte

- Quin és el projecte?

La Llar Escola de Vida és una activitat de l'associació ONG Imaginari. És una entitat sense afany de lucre, formada únicament per voluntaris, i que es finança principalment de donacions i de l'aportació dels propis joves quan treballen. La Llar Escola de Vida és un projecte comunitari independent, creat per donar resposta a les mancances del sistema d'atenció als joves que es troben sols en general, en situació de desemparar sense acompanyament familiar, però que ara com ara estem centrats en el joves migrants sols, ja que és on es troba la principal emergència. No depenem d'administracions, no rebem ajuts públics estables, i funcionem gràcies als nostres pocs socis donants i al treball completament voluntari de totes les persones que hi participem, així com a l'aportació dels mateixos joves quan treballen. El lema de la Llar Escola de Vida és: "Si camines sol aniràs més ràpid, si camines acompanyat arribaràs més lluny".

- En quins valors, drets i/o necessitats es basa?

La nostra acció és basa en un clar i determinant compromís amb els drets humans, tant en la seva defensa, com en aconseguir-los, com en transmetre'ls. En l'antiracisme, la solidaritat amb els col·lectius més necessitats, l'educació en valors i creixement personal, per això som una escola de vida, la integració cultural i lingüística, però una integració real. El nostre objectiu principal és que els joves que atenem s'integrin d'una forma real, efectiva i eficient, a la nostra cultura. Una inserció laboral real, els preparem i els acompanyem de forma eficient per entrar en el món laboral professional, com ho faria un pare amb els seus fills, procurem que les empreses on entren a treballar siguin llocs segurs, que els permetin sentir-se a gust, segurs, fer relacions socials i xarxa, aprendre ofici, practicar l'idioma català i castellà, i desenvolupar les seves capacitats creatives, resolutives, de responsabilitat. Som una família, una comunitat amb suport mutu, els joves troben en nosaltres una llar autèntica, calor, amor, estima, acompanyament, comunitat...una família que els acompanyarà, si volen per sempre i on ells a poc a poc també van passant a ser acompanyants a mesura que es van fent adults. Tenim una mirada profunda de cura, responsabilitat i dignitat.

- Com i quan va néixer?

Doncs va néixer l'any 2019, a Santa Coloma de Queralt, quan vam veure que molts joves quedaven desatesos i literalment abandonats en fer 18 anys. La Llar Escola de Vida neix com una resposta col·lectiva i activista davant d'una realitat que no podíem ignorar. Jo, aquells anys feia tallers d'escola de vida al centre Sírius de Santa Coloma, això em va permetre, per una banda,

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

conèixer de prop els joves, la majoria d'ells amb unes qualitats humanes extraordinàries, i, per una altra banda, la dura i trista realitat a la qual s'enfrontaven.

- Quines necessitats concretes vas detectar que no estaven essent cobertes per el sistema o les altres ONG tradicionals?

L'abandonament institucional quan compleixen la majoria d'edat. L'absència d'un model de convivència, comunitat i de família. La manca de suport emocional profund. La necessitat d'un acompanyament educatiu en valors, no només acadèmic. La manca de ponts reals cap al món laboral, especialment per a joves sense documentació. La deshumanització de molts espais de protecció.... Un element central del nostre projecte és entendre que la majoria de joves venen al nostre país amb un únic objectiu, treballar com més aviat millor. Això no és una decisió personal, sinó una necessitat familiar, ja que les seves famílies sovint han invertit tots els estalvis en el viatge, i esperen que el fill o germà pugui enviar diners tan aviat com sigui possible. Però la realitat és que quan arriben aquí no tenen cap de les eines necessàries per accedir a una feina digna, perquè no coneixen la llengua, ni la cultura, no tenen formació acadèmica ni professional reconeguda, no tenen xarxa, no entenen la burocràcia, i emocionalment arriben esgotats, sovint trencats i molt perduts, fins i tot anys després d'haver arribat. Justament per això el projecte es diu Escola de Vida. El nostre objectiu és ajudar-los a entendre i assumir que la clau per tenir un futur digne no és "treballar ràpid", sinó formar-se bé, crear comunitat, aprendre a conviure, fer-se forts emocionalment i construir un camí sòlid i sostenible. I aquí hi ha un punt clau del nostre projecte, l'acompanyament no és només acadèmic o laboral. És també educar en els valors democràtics i socials que sostenen la convivència a Catalunya, valors pels quals aquest país ha lluitat durant dècades. A la Llar Escola de Vida treballem perquè els joves comprenguin i interioritzin el feminisme i la igualtat de gènere, el respecte a les persones LGTBI, els drets humans universals, els drets laborals i la cultura del treball digne, la justícia social i la solidaritat, l'ecologisme i la responsabilitat ambiental, el valor de la democràcia i la convivència... No volem que s'adaptin per sobre, sinó que adquireixin una comprensió profunda de la societat d'acollida i puguin formar-hi part com a ciutadans crítics, lliures i responsables. Per això ens diem Escola de Vida, per que eduquem per a la vida adulta, per a la convivència, per a la llibertat i per a la dignitat. La nostra tasca és educativa, comunitària, política en el sentit més ampli, i posa al centre el que el sistema sovint oblida, la persona i el seu camí vital.

- Que va motivar la creació del projecte?

Doncs la indignació i la responsabilitat. La constatació que el sistema genera vulnerabilitat i després la culpa als joves. Nosaltres vam apostar per un model alternatiu, independent i comunitari, on ells poguessin trobar una família, cura, estima, acompanyament, protecció, seguretat... autonomia, i oportunitats reals. L'única manera que s'emancipin, siguin autònoms i que tinguin oportunitats reals d'aconseguir el seu somni, és integrant-se plenament a la nostra societat i cultura. Carla, entre tu i jo, sovint penso que si tota aquesta gent que des del desconeixement i la desinformació vota a partits xenòfobs que tristament cada cop estan més de moda, coneguessin la nostra existència, farien costat al nostre projecte, perquè precisament resoldria totes les seves pors.

2. Sobre els joves, la seva situació i les necessitats reals.

- Quin és el perfil dels joves?

Doncs son joves com amb els que treballes tu Carla...Son joves migrants sols, majoritàriament del Marroc, especialment amazics, que són una gent extraordinària, amb un fons preciós, però

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

també tenim un estudiant del Pakistan, un altre del Senegal i un altre de Burkina Faso. Tenen d'entre 18 i 30 anys, que han arribat després de trajectòries migratòries dures. La majoria no tenen família aquí i alguns en concret acumulen dols i responsabilitats enormes. Els nostres estudiants, però, passen un procés de selecció, nosaltres de broma, sempre diem que som una universitat privada de luxe, on triem joves que, per una banda, ho necessitin, però, per altra banda, que puguin i vulguin aprofitar l'oportunitat que els donem, per exemple: a les classes no els exigim que treguin un excel·lent en anglès, ni tan sols un aprovat, cadascú té diferents capacitats, però sí que s'esforcin a estudiar-lo, i el mateix passa pel que fa als valors o al que fa referència a la convivència a la llar. Que s'esforcin i donin el millor d'ells mateixos.

- Quines dificultats o violències estructurals viuen aquests joves?

La Llei d'Estrangeria, que els bloqueja la vida. Els nostres joves, en haver entrat al país com a majors de divuit anys, per obtenir el permís de residència i treball han d'esperar dos anys, abans eren tres, per fer els tràmits d'arrelament, dos anys durant els quals no poden treballar ni estudiar, oficialment, dos anys durant els quals viuen constantment amb l'ai al cor. Per fer aquest arrelament l'oficina d'estrangeria demana moltíssima paperassa, i un precontracte per part d'una empresa que es compromet a contractar-los un cop tinguin l'aprovació, però ara ens trobem que hi ha moltes empreses, que tota la paperassa que els exigeix aquest precontracte els suposa un impediment. També el racisme estructural i institucional, ells no ho diuen, callen, dissimulen, però saben que no se'ls vol aquí, i viure cada dia amb això ha de ser terrible, has de tenir molt clar el somni que et va portar aquí. La desprotecció un cop compleixen 18 anys. La precarietat i risc d'explotació laboral, que això és molt habitual, i aquesta és una de les coses per les quals vetllem des de la nostra Llar. A més de la criminalització mediàtica i social, que tu com a Criminòloga ja saps a que em refereixo, a Santa Coloma, per exemple, cada cop que hi ha un robatori o algun problema amb drogues...tothom mira de forma automàtica cap a nosaltres, malgrat que tothom sap que els nostres estudiants són persones excel·lents i no hi tenen res a veure. I que probablement els responsables són els delinqüents de tota la vida fills del poble. Els nois senten una solitud extrema i tenen una manca de referents...aquest va ser un dels principals motius emocionals que em van portar a fundar l'Escola de Vida.

- Quina diries que és la necessitat més urgent segons ells? Creus que es la mateixa necessitat que les institucions consideren?

D'entrada ells arriben aquí pensant que la necessitat més urgent és tenir feina. Però a poc a poc es van adonant que el que veritablement necessiten és tenir una comunitat, una família, una persona que cregui en ells. El sistema prioritza "formació i feina", però sense un vincle segur i una base emocional, res no arrela.

3. Sobre la forma d'organització

- Quines accions i activitats realitza l'Escola de vida per aquests joves?

Com a llar, donem habitatge, comunitat i convivència als joves residents. Donem acompanyament i mentoria, amb suport emocional profund i constant. Fent referència al nom d'Escola de Vida, donem educació en valors, drets i deures. També fem classes de català, castellà, anglès, informàtica, música, cuina i gestió domèstica, càlcul pràctic i cultura general. Fem projectes laborals reals, anomenat Equip de Serveis, és un programa intern de pràctiques laborals on fan petits treballs de jardineria, deixalleria, mudances, pintura, restauració de mobles, hort, bricolatge, transport, serveis al poble... Els veïns del poble fan una donació a l'associació pel servei rebut i nosaltres fem una guardiola per cada estudiant, que reben quan s'emancipen. També fan

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

pràctiques laborals a empresa un cop ja disposem del precontracte, ara mateix tenim un aprenent de forner i un aprenent ajudant de cuina. Fem activitats comunitàries d'integració al poble com el Xarrem on conversen en català amb gent del poble, o la participació com a monitors de lleure a l'esplai del poble, o a la colla de geganters, al club d'atletisme o al centre excursionista. També donem acompanyament a joves que estan en situació de carrer o amb salut emocional i mental delicada, atenem casos concrets repartits per tot el territori. En aquests moments estem acompanyant un jove en situació extrema a Barcelona, un altre a Igualada, a Cambrils i un altre a Tortosa. Tot fet per persones 100% voluntàries. No hi ha cap salari en tot el projecte.

- Com organitzeu el treball? És un model horitzontal, de suport mutu, de voluntariat, d'autogestió...?

Doncs ens organitzem amb un model horitzontal, comunitari i d'autogestió responsable. Els joves participen en les tasques, en la convivència, en les assemblees, en la gestió del projecte. La força del projecte és la coresponsabilitat, no la dependència.

- Quines diferències veus entre el vostre treball i el de serveis socials o de grans entitats?

Nosaltres no treballem per expedients ni protocols, sinó per persones i vincles. No hi ha rotació, hi ha estabilitat i relació profunda. No som un servei assistencial, som un espai educatiu i comunitari, som una comunitat, una família. No esperem finançament per actuar: actuem perquè és necessari. Demanem finançament un cop ja estem actuant. No infantilitzem els joves, nosaltres els tractem com a adults capaços i responsables. A més, l'administració no ens manté econòmicament i no és el nostre cap, som independents i autònoms.

4. Sobre la resistència.

- De quina manera consideres que el vostre treball és una forma de resistència o resposta al abandonament institucional?

Doncs perquè existim al marge del sistema, no per substituir-lo, sinó per evidenciar les seves mancances. Som resistència perquè cobrim buits que no haurien d'existir, i ho fem sense recursos públics, demostrem que una altra manera és possible, i reforcem la dignitat dels joves en un context que sovint els deshumanitza. Ara que ser racista i antipolítiques socials està de moda, el nostre projecte, que a més a més és voluntari i altruista, és més resistència que mai. I per aquest mateix motiu, molta gent ens mira malament.

- Quines injustícies voleu visibilitzar i denunciar amb la vostra acció?

Doncs principalment una Llei d'Estrangeria que condemna joves a la irregularitat i l'abandonament institucional als 18 anys. La criminalització dels joves migrants. L'assistencialisme que no capacita ni empodera. I està clar que la burocràcia absurda que bloqueja la possibilitat que la nostra activitat rebí ajuda administrativa de forma fàcil i àgil, i que bloqueja la integració laboral d'aquests nois.

- Com contribueix el projecte a generar comunitat i vincles entre els joves?

Nosaltres construïm comunitat convivint, compartint vida, fent assemblees, que són cercles de compartir on cada setmana ens trobem estudiants residents, graduats externs, professors, voluntaris... i compartim un temps de silenci i meditació, un té que ens passem els uns a l'altres en rotllana, compartim com estem, cantem..., fent estones de meditació, treballant junts, l'equip de serveis uneix molt, cuinant junts, menjant junts, caminant, fent convivències, practicant escolta profunda. Els mobles de les llars dels nostres pisos de residència els fabriquen els estudiants amb

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

fusta, les instal·lacions elèctriques, aigua, les fan els estudiants amb els professors. Un cop per setmana els estudiants pugen a la casa de Segura, on vivim el meu company Amai i jo, on cuinen junts, encenem la llar de foc, treballen l'hort, tenen cura de les gallines i el nostre burro Platero... És com si fos la casa familiar dels pares. Totes les festes importants les celebrem a la casa de Segura (Nadal, Sant Joan, Ramadà, l'any nou Amazic...). També celebrem tots els aniversaris tant del estudiants residents, com els dels graduats emancipats, com els de les professores i voluntaris. Tenim una activitat molt xula que es diu Roda de Cuidadors, on cada mes a tots ens toca cuidar algo diferent i, per tant, algú li toca cuidar de nosaltres. Va rodant cada mes i així a tots ens toca cuidar de tots. Cada setmana a l'assemblea tractem tema social o de drets humans, que després estudiem durant tota la setmana, el darrer va ser el 25N, dia internacional contra la violència de gènere. Per tant, la comunitat neix des de la vida real, no des de projectes en paper.

5. Sobre el benestar i les noves formes de cura i acció social

- Que és el benestar per a vosaltres?

Benestar és dignitat, família, comunitat, autonomia, vincles segurs, educació en valors, tenir un projecte de vida sa, on donar el millor de tu mateix per a tu, per a la comunitat i per a un món millor, possibilitat real de futur i no haver de lluitar sols contra un sistema que els posa obstacles.

- En que creus que es diferencia de la visió institucional?

Doncs en que el sistema entén el benestar com a cobrir necessitats bàsiques. Nosaltres entenem el benestar també com creixement, pertinença, autoestima i llibertat.

- Quins canvis observes en la vida d'aquests joves al formar part de l'Escola de vida?

Doncs molts realment: més autoestima, empoderament, més estabilitat emocional i més felicitat. Millor capacitat de convivència, una integració cultural real amb la llengua, les costums, i de comunitat, amb més implicació social. També millor rendiment i interès per l'estudi. Més responsabilitat i autonomia. I una inserció laboral efectiva i progressiva.

6. Sobre les polítiques socials i l'educació social

- Des de la teva experiència, quins falles o limitacions tenen actualment les polítiques socials cap als joves migrants?

Doncs que es tracta d'un sistema pensat per gestionar expedients, no per cuidar persones. Hi ha una manca de recursos humans i d'estabilitat emocional. Amb itineraris inflexibles i poc realistes, amb una dependència de burocràcia. Amb absència d'integració comunitària real. Tenim la sensació que des de l'administració es menystenen projectes com el nostre que es basen en el voluntariat, els valors, l'altruisme....

- Quins canvis creus que serien necessaris?

Personalment crec que cal una revisió profunda de la Llei d'Estrangeria, habitatge digne i estable per a joves sense xarxa. Incorporar la dimensió emocional i comunitària com a dret. Serveis reals i àgils d'atenció a problemes de salut mental, i problemes relacionats amb el consum de tòxics. Que existeixin itineraris laborals adaptats a la realitat dels joves. Necessitem que hi hagi suport real a projectes d'integració i formació en valors independents que funcionen i generen impacte com ara el nostre.

PAC 3. Desaprendre el progrés: migracions, decreixement i respostes des de l'àmbit comunitari

- Quin paper creus que hauria de tenir l'educació social en processos com els que viviu a l'Escola de vida?

Per mi ha de tenir un paper transformador i crític, ser al costat de les persones, no per damunt, acompanyar processos, no dirigir-los, donar eines i valors, no dependència, treballar des de la comunitat, no només des del despatx. Crec que cal disposar de recursos reals no només de despatxos i burocràcia... Carla, els Serveis socials donen el meu telèfon quan no saben o no poden resoldre un problema, imaginat la situació.

- Si hi ha alguna cosa que t'agradaria afegir o que consideris important per entendre la vostra tasca, t'ho agraeixo, tota informació és molt benvinguda.

Crec que un aspecte a tenir en compte és la importància de la nostra independència per actuar amb llibertat. Sobretot el valor enorme del voluntariat i de la comunitat local. La necessitat de professionalitzar mínimament la gestió per garantir la continuïtat del projecte, aquest és el nostre nou gran repte, i finalment, però no menys important, la convicció que educar en valors és educar per a la llibertat i és la base de qualsevol integració real.

Moltes gràcies per el teu temps Kiku, t'estic molt agraïda.

CONSENTIMENT INFORMAT

FORMULARI DE CONSENTIMENT INFORMAT PER A TREBALL ACADÈMIC

TÍTOL DEL TREBALL:

Jo (nom i cognoms)

FRANCESC ISIDORA MOLINA I LÓPEZ

He estat informada dels objectius del treball acadèmic i he pogut fer preguntes sobre aquest.

He rebut prou informació.

He parlat amb:

CARLA DE LA FUENTE RUA (nom

de l'alumne/a)

Comprenc que la meua participació és voluntària i que puc retirar-me:

1r Quan vulgui

2n Sense haver de donar explicacions.

- Presto lliurement la meua conformitat per participar en el treball acadèmic i dono el meu consentiment per a l'accés i utilització de la informació generada, amb finalitats estrictament acadèmiques i sota les condicions de confidencialitat, privacitat i bona fe per part de l'estudiant:

SI

NO

Signatura del/la participant:

Nom: Francesc Isidora

Signatura del/la investigador/a:

Nom: CARLA DE LA FUENTE RUA

Data:

26-11-2025